

Ungdomsuddannelser. Adgangskravet til gymnasiet bliver strammet sammen med reformen af erhvervsuddannelserne. På de faglige uddannelser vil regeringen indføre aldersopdelte spor for at lokke flere unge ind og for at få de ældre elever hurtigere igennem.

Reform med sideeffekt

AF HENRIK DØRGE

Som en udløber af den forestående reform af erhvervsuddannelserne bliver også adgangskravene til de gymnasiale uddannelser skærpet. Unge med drømme om at få en studenterhue på skal i fremtiden som minimum have bestået folkeskolens afgangsprøver i dansk og matematik for at blive lukket ind.

Denne sideeffekt af politiske ønsker om at styrke erhvervsuddannelsernes faglige kvalitet og omdømme skyldes en omtrent enslydende tænkning i både regeringen og i den blå lejre: Det er ulogisk at stille krav til de boglige færdigheder hos eleverne på erhvervsskolerne uden at forlange noget tilsvarende ved optagelsen til gymnasierne.

Internt i Undervisningsministeriet har man opereret med, at de unge som minimum skal opnå karakteren 2 ved folkeskolens afgangsprøver – og altså bestå – som betingelse for at komme i gymnasiet. Samme forudsætning er regeringens *udgangspunkt* for nye optagelsesregler på erhvervsuddannelserne, hvor man vil sortere de fagligt svageste elever fra ved indgangsdøren, og ræsonnementet er, at det ikke går an at sætte overliggende højere for de gymnasiale uddannelser. Det vil signalere, at man skal være kløgtig for at komme i gymnasiet og smådum for at komme ind på de faglige uddannelser, hvad der strider mod det overordnede mål; nemlig at lokke flere kvikke elever direkte fra folkeskolen ind på de praktiske ungdomsuddannelser, frem for at de alle vælger gymnasiet.

Spørger man undervisningsminister Christine Antorini, om adgangskravene skal være ens, eller om barren til gymnasiet skal sættes højere, lader hun det dog stå åbent:

»Det vil vi gerne diskutere. Vi synes, at det giver mening at kigge på adgangsforsætninger for alle ungdomsuddannelser med det formål, at man ved, at en ung, som starter på en ungdomsuddannelse som udgangspunkt kan dét, der skal til for at kunne gennemføre.«

I dag bliver en mindre del af eleverne på de gymnasiale uddannelser optaget, selv om de ikke har bestået folkeskolens afgangsprøver i dansk og matematik, og blandt dem fuldfører faktisk seks ud af ti.

Ifølge undervisningsministeren ligger det nu ligefor at tage fat på optagelseskriterierne til gymnasiet, »i samme ombæring« som adgangsbetingelserne til erhvervsskolerne bliver strammet:

»Der er en gruppe på ganske vist ikke mange elever, som bliver optaget, og som ikke har bestået i dansk og matematik. Det er op til gymnasierne, hvad de selv vil. Hvis gymnasierne vurderer, at en ung, som er erklæret ikke-uddannelsesparat, alligevel skal optages, så gør de det. Så adgangskravene til gymnasiet er diffuse og luftige i dag.« tilføjer Christine Antorini.

De borgerlige partier, som regeringen skal lave reformen med, ønsker også skærpede optagelsesregler til gymnasierne. Venstres undervisningsordfører, Peter Juel Jensen, har ikke lagt

sig fast på, hvad karakterkravet skal være, men betoner vigtigheden af »at screene« elever uden tilstrækkelige kundskaber og motivation fra:

»Det skal ikke være frivilligt for gymnasierne. De skal ikke bare fylde nogle pladser op for at få boostet deres økonomi. Det handler om, at de elever, de optager, gør de dælundulme færdige og studieegnede til at gå videre i uddannelsessystemet,« tilføjer han.

Kattelemmen

På nogle af de cirka 110 erhvervsuddannelser bliver det muligvis ikke nok bare at have bestået folkeskolens afgangsprøver i dansk og matematik. Både i regeringen og i den blå blok er der overvejelser om at indføre differentieret adgangsbegrænsning. Således kræver det langt større matematiske færdigheder at blive elektriker end sosu-assistent.

Samtidig vil regeringen dog gerne have en kattellem for unge, som ikke har bestået folkeskolens afgangsprøver i dansk og matematik. Det skal være muligt at blive for eksempel tømrer, frisør eller kontorfunktionær, hvis den unge klarer sig tilfredsstillende gennem en optagelsesprøve og en optagelsessamtale.

Kattelemmen skyldes blandt andet, at i dag fuldfører 54 procent af eleverne grundforløbet på erhvervsskolerne, selv om de dumpede ved folkeskolens afgangsprøver i de to fag. For nylig har desuden tænketanken Kraka påvist, at hver femte af de unge, som afsluttede en erhvervsuddannelse i 2011, ikke havde bestået afgangsprøverne. Især er det eleverne på de sundhedsfaglige erhvervsuddannelser, blandt andre sosu-assistenterne, som gennemfører, selv om de har fået dumpekarakterer i folkeskolen.

Holdningen i det store oppositionsparti er, at der ikke skal gives dispensation til andre end dem, der har en praktikplads på hånden.

»Vi kan ikke i fremtiden have faglært arbejdskraft, som ikke kan skrive eller regne,« siger Venstres Peter Juel Jensen.

En bevaret hemmelighed

I regeringens kommende udspil bliver der lagt op til at indføre flere højniveau-fag, så erhvervsuddannelserne kan blive en trædesten til de videregående uddannelser. Men det mest markante er et forslag om at splitte erhvervsuddannelserne op i et unge- og et voksenspor.

De unge, som kommer lige fra folkeskolen, skal have væsentligt færre end de nuværende tolv indgange, grundforløbet på skolen skal være længere, og følelsen af at tilhøre et holdfællesskab skal være stærkere. Hensigten er at skabe et ungdomsmiljø, der kan konkurrere med gymnasiet, og give de unge større chancer for at orientere sig mod den rigtige uddannelsesretning, inden de vælger et fag. I dag er erhvervsuddannelserne berygtet for at være et *hamsterhjul*, hvor mange elever stiger på det ene grundforløb efter det andet, blandt andet fordi de undervejs fortryder deres valg, for så til sidst at falde fra.

En anden påfaldende omstændighed er, at i takt med at voksende antal elever i løbet af de senere år er gået lige fra folkeskolen til de gymnasiale uddannelser, har erhvervsuddannelserne i realiteten mistet deres status som en ungdomsuddannelse. I gennemsnit er eleverne nu 22 år, når de starter.

»Det skal ikke være frivilligt for gymnasierne. De elever, de optager, gør de dælundulme færdige og studieegnede til at gå videre i uddannelsessystemet.«

Venstres undervisningsordfører Peter Juel Jensen om karakterkrav.

For de mange ældre elever, som har været ude på arbejdsmarkedet i nogle år, og som for nogles vedkommende også har en studentereksamen af tvivlsom værdi med i bagagen, skal der være muligheder for at blive løftet fra ufaglært til faglært i et hurtigere tempo end nu. På baggrund af en *realkompetencevurdering* skal der laves individuelle forløb. Eleven med en studentereksamen skal typisk kunne springe grundforløbet over efter merit-princippet, som kendes fra de videregående uddannelser. Eleven med relevant erhvervs erfaring skal kunne få et kortere praktikforløb. Det er for så vidt grunduddannelsen for voksne (GVU), som skal forankres i erhvervsuddannelserne. GVU er for ufaglærte, som har arbejdet i mindst to år inden for et bestemt fag, og er i dag en af de bedst bevarede hemmeligheder i uddannelsessystemet. Årligt får kun omkring et tusinde voksne en GVU, der svarer til at blive faglært, selv om GVU typisk kun kræver tyve ugers teori på skolebænken, mens en ordinær erhvervsuddannelse som regel varer tre til fire år.

Som begrundelse for at indføre et spor for henholdsvis unge og voksne siger Christine Antorini:

»Der er en verden til forskel på den livssituation, man står i, hvis man er 16-17 år og lige har forladt folkeskolen, og hvis man er 25-30 år med familie og arbejdsmarkedserfaring.«

Venstre mener derimod, at det vil være forkert at aldersopdele eleverne:

»Vi vil hellere have et spor til dem, der – uanset alder – er afklarede, og som kan løbe hurtigt igennem,« siger Peter Juel Jensen.

Hermetisk adskilt

At de relativt fagligt stærke unge stort set alle vælger gymnasiet efter grundskolen, har efterladt erhvervsuddannelserne med

en stadig mindre – og svagere gruppe – unge. Konsekvenserne fremgår af tal fra Undervisningsministeriet: Blandt elever, som er 25 år eller ældre ved starten på en erhvervsuddannelse, bliver 67 procent faglærte i løbet af fem år. Blandt de 15-19-årige er det kun 44 procent.

Christine Antorini pointerer, at erhvervsuddannelsernes problem faktisk har to dimensioner:

»Desværre har der udviklet sig en holdning, hvor man har sagt til unge: 'Kan du ikke andet, kan du starte på en erhvervsuddannelse.' Det har været ødelæggende for erhvervsuddannelserne, og det er også synd for de unge, som ikke magter det og falder fra. Men der er jo også de dygtige unge, som enten vælger erhvervsuddannelserne helt fra eller hurtigt dropper ud, fordi de keder sig og synes, at det faglige miljø ikke er stærkt nok. Så vi har fået det værste fra begge verdener.«

Undervisningsministeren hæfter sig ved fremskrivninger, som viser, at der vil blive mangel på faglært arbejdskraft. Der er dog netop tale om fremskrivninger. Ingen aner i sagens natur, hvordan økonomien og beskæftigelsessituationen vil se ud om flere år. Andre ubekendte faktorer er, om der vil ske outsourcing af faglærte arbejdsfunktioner til udlandet, eller om indvandringen af faglært og billigere arbejdskraft fra for eksempel Østeuropa fortsat vil stige. Det eneste, der er helt sikkert, er, at udbuddet af faglært arbejdskraft vil stige, hvis flere unge får en erhvervsuddannelse.

I dag giver et nyt svendebrev ingen jobgaranti. Ifølge Danmarks Statistik er beskæftigelsesfrekvensen ét år efter fuldført erhvervsuddannelse siden 2007 faldet fra 91 til 77 procent. Den seneste opgørelse er fra 2010, men da ledigheden siden da har været omtrent uændret, er der ingen grund til at tro, at billedet har ændret sig.

Det hører med, at tilgangen af elever til erhvervsuddannelserne i den seneste halve snes år har ligget stabilt omkring cirka 59.000 om året, fordi uddannelserne er blevet søgt af flere voksne. Samtidig viser tal fra Danmarks Statistik, at siden 2006 er antallet af 18-25-årige med en fuldført erhvervsuddannelse faktisk steget med knap 3.000 til 69.000 sidste år.

Ifølge Noemi Katznelson, leder af Center for Ungdomsforskning ved Aalborg Universitet, er reformen af erhvervsuddannelserne et delvist opgør med de senere års »uddannelsesinflation«, hvor der er blevet lagt vægt på, at de unge helst skulle have en videregående uddannelse. Hun ser også reformen som udtryk for en diskurs, hvor man politisk har begravet forestillingen om Danmark som et videnssamfund og nu i stedet dyrker ideen om et videns- og produktionsland.

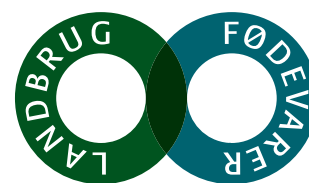
»Men i dag er de to ben hermetisk adskilt fra hinanden i ungdomsuddannelserne, hvor der er to verdener. Mange unge forsøger så selv at bygge bro. De tager en studentereksamen og bagefter en erhvervsuddannelse, fordi de først finder ud, hvad de vil, efter at have taget mainstreamvejen i gymnasiet. Om reformen vil ændre det mønster, er et rigtig godt spørgsmål.«

Vores største ressource er stadig opfindsomhed. For eksempel hvid raps. En særlig rapsplante med hvide blomster, der tiltrækker færre skadedyr end den gule og derfor kan dyrkes med et mindre forbrug af insektmidler. Og det er jo fint nok. Men det bliver endnu bedre, når rapsen bliver til nordisk jomfruolie. Et lokalt gastronomisk produkt, der overgår olivenolie i indhold af gode umættede fedtstoffer. Det er sådan noget, dansk landbrug går og opfinder – i ledige stunder.

Nye oliereserver fundet på landet.

Fremtiden er ikke så sort, som den har været.

Landbrug & Fødevarer er erhvervsorganisation for landbruget, agro- og fødevarerindustrien i Danmark.